

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1917 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsrådet dels och i ämnet väckta motioner.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Schotte, Rogberg, Ekelund, von Sydow, Almer, Persson i Norrköping, Pettersson i Bjälbo, Nilsson i Kabbarp, Jönsson i Slätåker och Bengtsson i Norup.

Genom en den 14 april 1917 dagtecknad proposition, nr 228, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

om försäkringsrådet.

Härigenom förordnas, som följer:

1 §.

Försäkringsrådet skall bestå av minst sju ledamöter.

Två av ledamöterna skola representera arbetsgivarna och två arbetarna. Dessa ledamöter jämte tre suppleanter för en var av dem förordnas av Konungen för två år i sänder efter förslag som avgivas på sätt nedan stadgas.

Övriga ledamöter, av vilka en skall vara rådets chef, utnämnas omedelbart av Konungen. Minst två av dem skola vara lagkunniga män, vilka fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

2 §.

Förslag till ledamöter och suppleanter, som skola representera arbetsgivarna, må avgivas av förening av arbetsgivare med minst ett-hundra medlemmar, och förslag till ledamöter och suppleanter, som

skola representera arbetarna, av förening av arbetare med minst tiotusen medlemmar.

Därjämte må förslag till representanter för arbetsgivarna eller för arbetarna avgivas av landsting och stadsfullmäktige i stad, som icke deltagar i landsting, samt av hushållningssällskap och auktoriserade handelskammare ävensom av annan korporation eller förening, vilken Konungen, efter därom av försäkringsrådet gjord framställning, finner böra tillerkännas rätt att avgiva sådant förslag.

Förslag, som ovan sägs, bör upptaga minst dubbelt så många personer som de, vilka skola med ledning av förslaget förordnas till ledamöter och suppleanter. Har förslag ej avgivits, varde förordnande ändock av Konungen utfärdat.

3 §.

Ledamot eller suppleant, som i 1 § andra stycket avses, skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må befattningen innehavas av den,

som står under förmynderskap,

som är i konkurstillstånd, eller vars egendom, utan att vara avträdd till konkurs, förvaltas för borgenärens räkning,

som förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller ock är ställd under framtiden eller tilltalad av allmän åklagare för brott, som kan medföra dylik påföljd, eller

som blivit dömd ovärdig att nyttjas i rikets tjänst eller att föra annans talan inför rätta.

4 §.

Har ledamot eller suppleant, som i 1 § andra stycket avses, åtagit sig uppdraget, äge han ej att varda därifrån entledigad, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Avsägelse av uppdraget prövas av Konungen.

Avgår ledamot eller suppleant, förordnar Konungen för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit förordnad, annan ledamot eller suppleant.

5 §.

Skulle ledamot, som i 1 § andra stycket omförmäles, vid sammanträde utebliva eller finnas vara av jäv hindrad att tjänstgöra, och kan ej suppleant tillkallas, äger försäkringsrådet utse lämplig person att vid det tillfället träda i den uteblivne eller jävige ledamotens ställe.

6 §.

Ärenden, som enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete skola behandlas av försäkringsrådet, prövas och avgöras av fem ledamöter, så ock av fyra, där de äro om slutet ense. Av dessa ledamöter skall en vara representant för arbetsgivarna och en för arbetarna samt de övriga vara ledamöter, som avses i 1 § tredje stycket, och bland dem minst en vara lagfaren.

I behandling av viktigare ärende, som i första stycket är nämnt, eller ärende av allmän betydelse, skola delta minst sju ledamöter, av vilka två skola vara representanter för arbetsgivarna och två representanter för arbetarna, samt av de övriga minst två vara lagfarna.

7 §.

Närmare föreskrifter om avgivande av förslag, som i 2 § sägs, och om försäkringsrådets verksamhet meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1918, dock att förslag, varom i 2 § stadgas, första gången skola avgivas under år 1917.

Efter överenskommelse mellan stats- och lagutskotten har berörda framställning hänskjutits till behandling i sammansatt stats- och lagutskott.

I samband med den kungl. propositionen har utskottet till behandling förehaft två med anledning av densamma väckta motioner, nämligen:

inom första kammaren,
nr 153, av herr *Söderberg* och

inom andra kammaren,
nr 458, av herr *Osberg*.

För de yrkanden, som i dessa motioner framställts, lämnar utskottet redogörelse här nedan vid behandlingen av de delar av lagförslaget, som därmed sammanhänga. Med avseende å motionärernas motivering, i den mån densamma ej här nedan återgives, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Den nya olycksfallsförsäkringslag, som utfärdats i enlighet med 1916 års riksdags beslut, medger försäkring för olycksfall i arbete icke allenast i riks-försäkringsanstalten utan även i vissa enskilda olycksfallsförsäkringsbolag. Lagen förutsätter jämväl upprättandet av en högsta myndighet, benämnd försäkringsrådet, för avgörande i sista instans av de ärenden, som beröras av sagda lag, samt för utövande av viss tillsyn över försäkringen i dess helhet. Grunderna för försäkringsrådets organisation och verksamhet skola enligt 5 § av nyssnämnda lag bestämmas av Konung och riksdag. I enlighet härmed, och då försäkringsrådet enligt olycksfallsförsäkringslagen förutsatts skola träda i full verksamhet redan vid ingången av år 1918, har Kungl. Maj:t efter infordrat utlåtande av den för verkställande av utredning och avgivande av förslag angående införande av obligatorisk sjukförsäkring av arbetare m. m. tillsatta kommitté (den s. k. socialförsäkringskommittén) framlagt den nu förevarande propositionen nr 228, varjämte i punkterna nrs 61 och 62 under statsverkspropositionens sjätte huvudtitel föreslagits riksdagen att till bestridande av kostnaderna för försäkringsrådets verksamhet bevilja vissa anslag. Det huvudsakliga innehållet av nyssnämnda kommittéutlåtande finnes återgivet i bilagan till statsverkspropositionen, vartill utskottet hänvisar.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag till lag om försäkringsrådet, hänvisar utskottet till propositionen.

Vid granskning av det föreliggande lagförslaget har utskottet funnit anledning till följande här nedan under de särskilda paragraferna anmärkta erinringar.

- 1 §. Beträffande antalet representanter i försäkringsrådet för arbetsgivarna och för arbetarna jämte suppleanter för dem ävensom den tid, för vilken de skulle förordnas, har utskottet icke funnit skäl till ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

Motionen nr
458.

Vad angår övriga ledamöter av försäkringsrådet har herr *Osberg* i sin motion föreslagit den ändring av Kungl. Maj:ts förslag, att minst en av dem skulle vara legitimerad läkare och att i stället endast en ledamot av rådet med nödvändighet skulle vara lagkunnig man, vilken fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas i domare-ämbeten.

Till stöd för nämnda yrkande har motionären anført bl. a. följande:

Den stora betydelse, den medicinska sakkunskapen måste anses hava för försäkringsrådets verksamhet, gjorde, att enligt motionärens förmenande

det genast från början borde bestämmas, att en av de ifrågavarande tre ledamöterna skulle vara läkare. Meningen vore att rådet skulle hava tillgång till erforderlig medicinsk sakkunskap antingen genom tillkallande av en i frågan speciellt sakkunnig, för att med yttranderätt närvara vid rådets förhandlingar, eller ock genom infordrande av skriftligt utlåtande från sådan sakkunnig. Det sätt, som sålunda föreslagits att skaffa medicinsk sakkunskap, kunde dock knappast anses fullt tillfredsställande för en institution, som ju törhända snart bleve högsta spetsen i hela socialförsäkringsorganisationen, vars stora uppgift vore folkhälsans skydd, och som genast från början hade att behandla många tvister, som rörde i medicinskt hänseende svåra fall. Då det måste anses önskligt att rådet från starten kunde ägna synnerlig uppmärksamhet åt dessa fall och behandla dem på enhetligt sätt, syntes det motionären uppenbart, att en sådan behandling säkrast vunnes genom att rådet bland sina ledamöter hade en i socialförsäkringshänseende sakkunnig läkare. Genom dennes fasta anställande i rådet borde hans arbete där kunna bliva det centrala i hans verksamhet och icke något mer eller mindre tillfälligt, som det väl alltid bleve vid en närvaro en eller annan gång vid rådets förhandlingar eller vid avgivande av ett eller annat skriftligt utlåtande. Att rådet bland sina ledamöter också borde äga en läkare, för vilken det huvudsakliga vore hans verksamhet, vore så mycket mera att framhäva som endast därigenom syntes kunna åstadkommas någon säkerhet för att rådet även skulle kunna följa den storartade utveckling, som försigginge inom socialförsäkringsmedicinen, vars följande numera måste anses vara så krävande, att endast en person, vars huvuduppgift låge inom socialförsäkringsområdet, kunde väntas däråt ägna nödig tid och nödigt arbete. Huru sakkunnig en sådan läkareledamot än skulle kunna bliva inom socialförsäkringsmedicinen, så skulle nog fall ändock förekomma, då rådet bleve hänvisat att inhämta yttranden och utlåtanden från andra medicinskt sakkunniga.

Utan att på något sätt vilja förringa betydelsen av att försäkringsrådet vid utövandet av sin domarmyndighet förfogade även över behöflig juridisk sakkunskap, så syntes denna även, om bland de tre ledamöter, som skulle utnämnas omedelbart av Konungen, endast *en* vore lagkunnig man, vilken fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas i domareämbeten, vara väl tillgodosedd, särskilt vid erinran om de många övriga tjänstemän, som förslaget upptog såväl på ordinarie som extra stat. På ordinarie stat hade uppförts en sekreterare och en notarie och på extra stat ett försäkringsråd, en sekreterare och en notarie, av vilka väl så gott som alla komme att vara personer med juridisk sakkunskap. Om till sistnämnda fem jurister lades ett ordinarie försäkringsråd med ju-

ridisk utbildning, så komme i alla fall hälften av de föreslagna befattningshavarna i högre eller lägre ställning i försäkringsrådets ledning att vara jurister, medan den andra hälften utgjordes av en helst socialvetenskapligt sakkunnig chef, ett medicinskt försäkringsråd och två rådsledamöter, som representerade arbetsgivarna, och två rådsledamöter, som representerade arbetarna.

Utskottet.

I likhet med motionären anser utskottet, att den medicinska sakkunskapen har den största betydelse för försäkringsrådets verksamhet. Det skulle därför vara av värde för försäkringsrådet, om detsamma bland sina ledamöter kunde förvärva en läkare, som i så fall genom själva sin verksamhet i försäkringens tjänst bleve alltmer kompetent att delta i avgörandet av frågor, där medicinsk sakkunskap erfordras. En sådan anordning synes dock kräva antingen en utökning av antalet ledamöter i rådet eller en omläggning av den ifrågasatta planen för arbetet inom rådet, vartill tillräckliga skäl i övrigt icke synas föreligga.

Då såväl riksförsäkringsanstalten som de enskilda försäkringsinrättningarna torde äga möjlighet att i förekommande fall erhålla utlåtanden från specialutbildade läkare, måste givetvis de högsta fordringar ställas på den läkares sakkunskap, som skulle äga att fälla utslaget över av de förra läkarna avgivna utlåtanden. Det är dock enligt utskottets förmenande näppeligen troligt, att försäkringsrådet skulle för en vanlig tredjegradslön 8,100 kronor kunna till ledamot förvärva en läkare, som kan behärska de områden inom den medicinska vetenskapen, som komma att beröras av försäkringsrådets verksamhet, och som är villig att, med uppoffrande av enskild praktik, ställa sin arbetskraft till rådets förfogande.

Vid nämnda förhållanden har utskottet funnit den av socialförsäkringskommittén och Kungl. Maj:t förordade utvägen, nämligen att genom anvisande av erforderliga medel bereda försäkringsrådet möjlighet att i förekommande fall infordra yttrande av specialutbildade läkare, vara att förorda, åtminstone till dess erfarenheterna från försäkringsrådets blivande verksamhet giva vid handen nödvändigheten av att anställa en läkare såsom ledamot av försäkringsrådet.

Utskottet har i följd härav ansett sig ej kunna förorda förevarande motion.

Herr Söderberg har i sin motion yrkat

dels en höjning av det för förslagsrätt erforderliga medlemsantal i arbetareförening från 10,000 till 50,000;

dels ock att bestämmelsen om förslagsrätt för de i andra stycket av §:n upptagna myndigheter måtte ur lagförslaget utgå.

Till stöd för förstnämnda yrkande har av motionären framhållits, att beträffande storleken av de sammanslutningar å arbetaresidan, vilka skulle tilldelas förslagsrätt, siffran tiotusen vore för låg. Vid de tillfällen, då liknande frågor varit före, hade från arbetaresidan siffran femtiotusen alltid hävdats. Denna ståndpunkt, som motionären även i detta fall ville hävda, grundade sig på det förhållandet att man i landsorganisationen, den fackliga huvudsammanslutningen i landet, som för närvarande omfattade 28 fackförbund med tillsammans 150,000 medlemmar och i sig sålunda inneslöte det överväldigande flertalet av olika arbetaregrupper, hade att finna den sammanslutning för arbetarne, vilken, enligt motionärens uppfattning, kunde vara i stånd att efter ingående prövning lösa även den uppgiften att till Kungl. Maj:t för arbetarnes vidkommande ingiva lämpliga förslag till arbetarrepresentanter i försäkringsrådet.

Till stöd för sitt yrkande, att förslagsrätten skulle tillkomma endast arbetarnas och arbetsgivarnas sammanslutningar, har motionären anfört följande:

Kungl. Maj:t skulle enligt lagförslaget, vid tillsättandet av de av lagen närmast berörda parternas representanter, eventuellt få en särdeles omfattande förslagslista att välja på. Motionären kunde ju ej tala å andra än arbetarnas vägnar, men vågade hålla före, att även lämpliga arbetsgivarrepresentanter skulle kunna föreslås enbart av arbetsgivarernas föreningar, liksom arbetarrepresentanterna av arbetarnas sammanslutningar.

Av högsta vikt ansåge motionären vara att vid försäkringsrådets krävande arbete arbetarne kände sig tryggade vid medvetandet om att i rådets viktiga beslut deltog representanter från deras sida, vilka de själva enat sig om att föreslå till detta uppdrag. Med den sammansättning, som övriga i 2 § omnämnda korporationer hade, vore fara för handen att från dessa korporationers sida framförda förslag icke komme att giva uttryck åt arbetarnes önsknings.

Det i motionen framställda yrkandet, att rätten att avgiva förslag till arbetarrepresentanter skulle begränsas till allenast sådana föreningar av arbetare, som hava minst 50,000 medlemmar, har, såsom

2 §.
Motion nr 153.

Utskottet.

medförande en alltför stor inskränkning av antalet förslagsgivande arbetaresammanslutningar, icke synts utskottet vara att förorda.

Vad angår de institutioner i övrigt, som enligt den kungl. propositionen skulle äga avgiva förslag å ledamöter och suppleanter i försäkringsrådet, äro visserligen de stora arbetsgivare- och arbetareföreningarna representativa; dock för närvarande knappast för mer än industrien, närmast storindustrien. Antalet arbetsgivare, som beröras av olycksfallsförsäkringslagen, kan skattas till 300,000, men av dessa äro allenast cirka 5,000 anslutna till de stora arbetsgivareorganisationerna. Vad arbetarna beträffar, torde närmare 1,500,000 falla under olycksfallsersättningslagen, medan föga över 200,000 av dessa äro organiserade. Vid sådant förhållande synes icke lämpligt, att allenast arbetsgivare- och arbetarorganisationerna tillerkännas förslagsrätt till ledamöter av försäkringsrådet. Utskottet kan därför icke heller i denna del förorda herr Söderbergs ovannämnda motion.

Å andra sidan finner utskottet hushållningssällskap och auktoriserade handelskammare vara mindre lämpliga myndigheter, särskilt då det gäller att avgiva förslag till representanter för arbetarna. Däremot måste landstingen anses lämpliga såsom förslagsgivare, då de innesluta representanter både för arbetsgivare och arbetare. Detsamma är förhållandet med stadsfullmäktige i de städer, som ej deltaga i landsting.

Att jämväl vissa särskilda korporationer och föreningar kunna berättigas att få avgiva förslag, varom här är fråga, synes lämpligt. Kungl. Maj:t skall visserligen enligt förslaget, såsom också av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet framgår, icke vara bunden att vid utseende av arbetsgivare- eller arbetarerepresentant hålla sig inom de avgivna förslagen, men i verkligheten kommer nog bundenheten ändock att bliva regel, vilket i sin mån påkallar ett vidsträckt förslagsgivande, så att olika grupper kunna bliva i görlig och lämplig grad tillgodosedda med representanter i rådet.

Efter dessa grunder har utskottet här nedan föreslagit viss jämkning av 2 § i lagförslaget.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot lagförslaget.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen, med tillkännagivande att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till lag om försäkringsrådet icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bit fallas, måtte, i anledning av sagda proposition sam-

på grund därav väckta motioner, för sin del antaga följande förslag till

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

L a g

om försäkringsrådet.

Härigenom förordnas, som följer:

1 §.

Försäkringsrådet skall bestå av minst sju ledamöter.

TVå av ledamöterna skola representera arbetsgivarna och två arbetarna. Dessa ledamöter jämte tre suppleanter för en var av dem förordnas av Konungen för två år i sänder efter förslag, som avgivas på sätt nedan stadgas.

Övriga ledamöter, av vilka en skall vara rådets chef, utnämnas omedelbart av Konungen. Minst två av dem skola vara lagkunniga män, vilka fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

2 §.

Förslag till ledamöter och suppleanter, som skola representera arbetsgivarna, må avgivas av förening av arbetsgivare med minst ett-hundra medlemmar, och förslag till ledamöter och suppleanter, som skola representera arbetarna, av förening av arbetare med minst tiotusen medlemmar.

Därjämte må förslag till representanter för arbetsgivarna eller för arbetarna avgivas av landsting och stadsfullmäktige i stad, som icke deltagar i landsting, samt av *hushållningssällskap och auktoriserade handelskammare ävensom av annan korporation* eller förening, vilken Konungen, efter därom av försäkringsrådet gjord framställning, finner böra tillerkännas rätt att avgiva sådant förslag.

Därjämte må förslag till representanter för arbetsgivarna eller för arbetarna avgivas av landsting och stadsfullmäktige i stad, som icke deltagar i landsting, *ävensom av korporation* eller förening, vilken Konungen, efter därom av försäkringsrådet gjord framställning, finner böra tillerkännas rätt att avgiva sådant förslag.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Förslag, som ovan sägs, bör upptaga minst dubbelt så många personer som de, vilka skola med ledning av förslaget förordnas till ledamöter och suppleanter. Har förslag ej avgivits, varde förordnande ändock av Konungen utfärdat.

3 §.

Ledamot eller suppleant, som i 1 § andra stycket avses, skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må befattningen innehavas av den,

som står under förmynderskap,

som är i konkurstillstånd, eller vars egendom, utan att vara avträd till konkurs, förvaltas för borgenärens räkning,

som förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller ock är ställd under framtiden eller tilltalad av allmän åklagare för brott, som kan medföra dylik påföljd, eller

som blivit dömd ovärdig att nyttjas i rikets tjänst eller att föra annans talan inför rätta.

4 §.

Har ledamot eller suppleant, som i 1 § andra stycket avses, åtagit sig uppdraget, äge han ej att varda därifrån entledigad, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Avsägelse av uppdraget prövas av Konungen.

Avgår ledamot eller suppleant, förordnar Konungen för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit förordnad, annan ledamot eller suppleant.

5 §.

Skulle ledamot, som i 1 § andra stycket omförmäles, vid sammanträde utebliva eller finnas vara av jäv hindrad att tjänstgöra, och kan ej suppleant tillkallas, äger försäkringsrådet utse lämplig person att vid det tillfället träda i den uteblivne eller jävige ledamotens ställe.

6 §.

Ärenden, som enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete skola behandlas av försäkringsrådet, prövas och avgöras av fem ledamöter, så ock av fyra, där de äro om slutet ense. Av dessa ledamöter skall en vara representant för arbetsgivarna och en för arbetarna samt

Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**

de övriga vara ledamöter, som avses i 1 § tredje stycket, och bland dem minst en vara lagfaren.

I behandling av viktigare ärende, som i första stycket är nämnt, eller ärende av allmän betydelse, skola deltaga minst sju ledamöter, av vilka två skola vara representanter för arbetsgivarna och två representanter för arbetarna, samt av de övriga minst två vara lagfarna.

7 §.

Närmare föreskrifter om avgivande av förslag, som i 2 § sägs, och om försäkringsrådets verksamhet meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1918, dock att förslag, varom i 2 § stadgas, första gången skola avgivas under år 1917.

2:o) att den i andra kammaren av herr Osberg väckta motionen nr 458 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

3:o) att den i Första kammaren av herr Söderberg väckta motionen nr 153, i den mån densamma ej blivit besvarad genom utskottets hemställan under 1:o), icke heller måtte till någon riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 maj 1917.

På det sammansatta utskottets vägnar:

AXEL SCHOTTE.

Reservation

av herrar *Almer*, *Schotte*, *Persson* i Norrköping och *Nilsson* i Kabbarp, vilka yrkat bifall till herr Söderbergs motion, i vad den avser 2 §, andra stycket.
